

Křížová cesta „Ukrajina“ 2022

Úvod:

Pane Ježíši Kriste, ty jsi prošel křížovou cestou, která se završila tvým ukřižováním. Chceme si nyní připomenout tyto okamžiky, které nám přinesly spásu v situaci, kdy trpí a umírají lidé na Ukrajině. Z hlediska dějin spásy jsou slova *tehdy* a *nyní* relativní. Tak jako v Jeruzalémě, trpíš v Kijevě či Mariupolu. Potkáváš novodobé Piláty, Veroniky, matky plné bolesti, Šimony i lotry. Vydáváme se na tuto cestu s tebou.

I. zastavení: Ježíš odsouzen

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Každá doba přináší jiné výzvy, avšak i my se skrze mediální clonu ptáme jako Pilát: Co je pravda? Jak velmi záleží na tónu, kterým tuto otázku pronášíme. Zaznívá v ní touha skutečně poznat, co se to děje na východ od nás nebo relativismus? Co je pravda? Jedni i druzí mají tu svou...

Ukrajina je teprve na cestě ke svobodné společnosti a přirovnávat ji k tobě, Pane, který jsi mírou bezúhonnosti, je na pováženou. Přece však vidíme, že tato země byla obžalována a napadana z pozice moci, síly, zvyku brát si, co je libo.

Pilát řekl, že na Kristu nenalézá žádnou vinu, pak jej vydal k ukřižování a umyl si ruce. Politický pragmatismus. Západ sice Rusko za jeho jednání odsoudil a uvalil na něj sankce, naše odhodlání pro spravedlnost však končí na prahu našeho tepelného komfortu a levného benzínu. Žádáme po politicích, aby jednali moudře, avšak oni jsou voleni z nás, z lidu.

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

2. zastavení: Ježíš na sebe bere kříž

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Čeština rozlišuje činný a trpný rod. U druhého zastavení křížové cesty častěji používáme ten činný: Říkáme, že Ježíš na sebe *vzal* kříž, *přijal* jej, nikoliv že na něj byl pouze *vložen*, či že na něj *dopadl*.

V životě jsme nuceni čelit mnoha těžkostem, které na nás doléhají. Jde o to, zda se s nimi dokážeme vyrovnat, přijat je, ovšem nikoliv ve smyslu rezignace.

Jaký kříž dopadl na lidi na Ukrajině, vidíme denně ve zprávách: rozchvácené rodiny, zničené domovy, mrtví, zranění, pozůstali ...

Dokážeme přijmout to, co za této situace doléhá na nás? Dokážeme to zvednout a nést?

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

3. zastavení: Ježíš padá pod křížem

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Vzít na sebe kříž někoho jiného je oběť. Máme často pokušení to nazývat hrdinstvím, zejména tehdy, pokud takovýto čin má skončit pozemským heppyendem. Pád pod tíhou oběti nemůže být jen pouhým klopýtnutím. Stejně tak opravdoví hrdinové nemohou povstat bez toho, aby se rozhodli obětovat sebe sama. Ať už jde o vojáky, jejich rodiny, pracovníky humanitárních organizací či odpovědné politiky.

Ptejme se prvním pádem, KDO potřebuje moji pomoc a CO konkrétního můžu udělat. A pokud nám s prvním pádem dojde v čem spočívá a jak obtížná je naše oběť, spolehněme se na Ježíše, který nám tu cestu už prošlapal.

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

4. zastavení: Ježíš se setkává se svou Matkou

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Ježíš potkává svou matku. Mohli bychom ale také říci, že matka potkává svého syna jdoucího na smrt. Tato situace rezonuje v příbězích milionů mužů povoláných či odvedených.

Jsme svědky tisíců okamžiků loučení. Muž pohlíží do tváře své matce, stejně tak matce svých dětí a na rameni mu spočívá oběť, kterou je připraven položit za svoji vlast. Pouze v těchto chvílích je nejčistěji zřejmé, jak je Vlast neoddelitelně spojena s Matkou, že personifikace rodné země jako Matky není jen básnickým obratem. Tyto tři matky jsou také svým způsobem trojjediné. V dnešním postmoderním světě už jsme si mysleli, že jsme tuto stránku lidskosti vymazali. Nikoliv. I v této válce, stejně jako v těch předešlých, umírají muži za svou vlast a za víčky posledního okamžiku mají své ženy - matky.

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

5. zastavení: Šimon pomáhá Ježíši nést kříž

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Brblající Šimon nakonec Kristovi pomohl a byl tomu rád. To jsme my, lidé.

Národ, který před několika lety podlehl pod dojmem vylhané mediální kampaně fobii ze syrských migrantů, je najednou ochoten pomoci tisícům běženců z Ukrajiny. Bohu díky za to. Má to přirozené důvody. Jsou nám bližší jako Slované a máme zkušenost s jejich pracovitostí, která byla asi vlastní i onomu Šimonovi. Raději brblající čeští Šimonové, kteří pomohou, než lidé, kteří mají plnou pusou nebo klávesnici pomoci a skutek utek.

Budme v těchto dnech těmito Šimony. Možná ani nebude třeba, abychom aktivně vyhledávali, kde pomoci, abychom se hnali za obětí. Potká nás a nebude vyhnutí, budeme osloveni, vyzváni a nebudeme mít na výběr. Snažme se obstát.

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

6. zastavení: Veronika podává Ježíši roušku

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Pane, vzdor mediálnímu obrazu jsi vtiskl Veronice do roušky svoji svatou tvář. *Vera ikon* - pravý obraz, to znamená jméno Veronika. Tváří v tvář bezmoci nad tvým osudem dokázala tato žena vykonat konkrétní skutek. Možná by se dalo říci, že projevila velkou kreativitu.

Malíři či sochaři se od časů Veroniky snaží zachytit tvoji podobu. Evangelium nám ale představuje jiný tvůj obraz: *“Neboť jsem hladověl a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň a dali jste mi napít, byl jsem cizincem a přijali jste mě, byl jsem nahý a oblékli jste mě, byl jsem nemocný a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení a přišli jste za mnou.”*

Pane, máš tvář našich nejbližších a v tyto dny tě také vidíme ve strhaných či bolestných rysech bratří a sester s dětmi na rukou.

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

7. zastavení: Ježíš padá pod křížem podruhé

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Pane, než jsi začal veřejně působit, živil ses do třiceti let jako tesař. Pod hrubě ztesaným křížem, krokví, která nebyla použita na střechu, jsi podruhé upadl.

Druhý pád s sebou nese v českém jazyce otázku: *Bez koho, bez čeho?* Bez levné pracovní síly Ukrajinců si chod naší ekonomiky nedokážeme představit. Z velké části našeho národa se stal digitální proletariát sedící za monitory počítačů, a tak jsou to oni, kdo uklízí, pracují ve stavebnictví a dalších oborech. Nepřicházíme o schopnost sami něco vlastníma rukama vypěstovat či vyrobit? Máme úctu k tomu, kdo pracuje manuálně? Nebo hůř, necítíme se méněcenní, když jsme okolnostmi donuceni vzít lopatu do ruky? Životní úroveň jsme si zvykli hodnotit podle toho, jak odpočíváme a užíváme blahobytu, nikoliv podle toho, zda jsme užiteční, zda žijeme smysluplný život.

Vidíme muže, kteří se vzdali života s rodinou, vzdali se domova, šli na Západ, aby mohli pracovat a zajistit svým blízkým doma lepší živobytí. A dnes jsou od svých rodin stejně daleko a možná úplně bez nich a bojují o život samotný. Opět se obětovali.

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

8. zastavení: Ježíš potkává jeruzalémské ženy

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Pane, přijal jsi účast jeruzalémských žen, které viděly, jak trpíš. Upozornil jsi je však, že by měly projevovat lítost nad osudem svých dětí. Toto zastavení bývá spojováno s povrchností. Sejde z očí, sejde z mysli... V pozadí je také neschopnost porozumět souvislostem, jak to, co se děje, zjevně souvisí s tím, co je skryto.

Podíváme se v televizi na hrozivé záběry, které nás citově ždímají, pak ovšem dávají nějaký film, který nám pomůže přijít na jiné myšlenky, otevřeme si k němu nějaké dobré pití, přineseme něco k zakousnutí ...

Nejde o to zakázat si radost ze života. Je důležité odpočívat. Je však třeba vědět, že to, o co bojují lidé na Ukrajině, není jen jejich věc. Jde o hodnoty které sdílíme a které jsou tak ohroženy i u nás. Učiň nás pane nástrojem Dobra. Zlo, které není poraženo, je zlo, které řádí dál. Ty jsi Zlo porazil, dáváš každému z nás možnost tě následovat po vítězné cestě Lásky. Pláčeš nad každým, kdo tuto cestu odloží, odmítne, či hůř, vydá se opačným směrem.

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

9. zastavení: Ježíš padá potřetí

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

3. Pád – „Ke komu, čemu“

Jaký byl, Pane, mediální obraz tvého působení v Galilei a Judei? Jaké konspirační teorie by se v roce 33 šířily po internetu, kdyby jím lidé tehdy disponovali? I tak mezi lidem kolovalo mnoho pomluv, polopравd a lži: Chce zbořit náš chrám! Podněcuje nepokoje! Dělá ze sebe krále! ...

Svoboda a pravda mají k sobě tak strašně blízko! Jejich absolutní hodnotu ale pocítíme často až ve chvíli, kdy padneme pod tíhou lži a nesvobody.

K čemu je dobré mlčet tváří v tvář lži? Komu prospějeme dezinformacemi na sociálních sítích a jejich sdílením? Slovo jako zbraň. Ctíme a vyznáváme svobodu slova. Každý má právo na svůj názor. Ale může být lež pouhým názorem? Existuje svoboda lži? Ano, skutečnost nahlížená z deseti úhlů má deset pravdivých podob. Z kolika úhlů je třeba nahlédnout lež, aby se stala pravdou? V této době je tak potřebné být otevřený pravdě, netrpět předsudky a nesoudit. Stejně tak nesmíme zavírat oči před zjevnou lží a umět se jí postavit.

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

10. zastavení: Ježíše svlékají ze šatů

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Zem, vlast. Z čeho se sestává? Přece z domovů rodin a z práce generací, která z prosté země vytvořila krajinu, síť obživy, obývání a vzájemnosti. Válka, která připravuje lid o domovy, svléká zemi do naha. Nejen tím, že srovná města a vesnice se zemí. Ale také tím, že vyhání lidi, kteří svoji zemi milují. O lidi bez domova pak někdo metá los, lidé bez domova jsou v lepším případě pracovní silou, v tom horším těmi, kdo ujídají náš chleba, zabírají místo tam, kde se cítíme doma jen my. Náš národ má přece dodnes nezahojenou zkušenost, kdy válka, zločin a trest vysvlékly z domovů celé Sudety. Kolik generací se tyto jizvy hojí? Co to znamená zanechat někde domov? Jak dlouho trvá přijmout domov nový? Co můžeme ztratit a co naopak získat tím, že se o svůj domov rozdělíme?

Lidé opouštějí své domovy a téměř vše nechávají napospas. Nelosujeme o ně. Oblékejme je!

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

11. zastavení: Ježíš je ukřižován

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět*

Vojáci, žoldáci, profesionálové. Dostali za úkol asistovat při popravě - po kolikáté už. Bylo to součástí jejich práce. Přesto nám evangelium zachovalo cenné svědectví o tom, že mezi těmito římskými vojáky byl rozdíl. Zatímco někteří Krista bili, posmívali se mu a ve svém cynismu hráli los o jeho oděv, setník, jemuž křesťanská tradice přiřkla jméno Longin, mu dal kopím čestnou ránu do srdce a pronesl vyznání: "Tento člověk byl opravdu Syn Boží".

Na Ukrajině se ve válce ocitlo mnoho ruských vojáků nezaviněně, včetně těch, kdo vykonávají základní vojenskou službu. Mnozí si mysleli, že se jedná o vojenské cvičení. Navzdory propagandě a demagogii vidí, že nestojí proti nějakému zlu podobnému vojskům Hitlera, nýbrž proti bratrskému národu, který brání sebe sama. Co v takovou chvíli znamená vykonávat svoji povinnost? Povinnost vůči komu? Nemalý zástup svatých mučedníků - vojáků ukazuje správnou cestu. V tomto zastavení tě Pane prosíme za ruské vojáky.

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

12. zastavení: Ježíš na kříži umírá

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Při pohledu na kříž vidíme, že svoboda je draze zaplácena krví. Při pohledu na dnešní oběti Ukrajinců se zdá, že náš národ k ní přišel v roce 1989 až nezaslouženě. Dnes také vidíme, že zápas o svobodu tehdy zdaleka neskončil, že se jednalo o svobodu vnější a my jsme povoláni ke svobodě vnitřní. Tak o tom mluvil papež Jan Pavel II. na Velehradě v roce 1990: "*Vaše pouť za svobodou však musí pokračovat. Svoboda pouze vnější, bez vnitřního osvobození, plodí chaos. Stůjte ve svobodě, ke které vás osvobodil Kristus. Spojení vnější a vnitřní svobody má budovat Evropu zítřka, civilizaci lásky a pravdy. Toto spojení zakládá Kristus, kámen nárožní.*"

Pane, dej, ať je nám svoboda drahá a nenecháme se ničím zotročit.

Ukřižovaný Ježíši

(lid): *smiluj se nad námi!*

13. zastavení: Ježíš sňat z kříže

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Mrtvé tělo Krista bylo položeno do klína jeho matky. Panna Maria je zde obrazem církve. Jsme plní vděčnosti, že náš papež František představuje církev jako plní nemocnici, nikoliv jako klub vyvolených. Chtěli bychom, aby se nám tento postoj zvnitřnil a to nejen vzhledem k ukrajinským uprchlíkům, nýbrž také ve vztahu ke všem lidem v této zemi ať už do kostela chodí či ne. Nejsme lepší, máme jen lepšího Pána.

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

14. Ježíš je uložen do hrobu.

Klaníme se ti Pane Ježíši Kriste a děkujeme ti,

(lid): *neboť svým křížem jsi vykoupil svět.*

Totální krach, smrt, bankrot, konečná, velký kámen jako tečka. A přece slavíme Kristovo vítězství skrze porážku! Zrno musí odumřít v zemi, aby vyklíčil nový život. Jako nevíme, kdy na Ukrajině zvítězí svoboda a pravda, nevíme ani, kdy zde na zemi zavládne Tvé, Kristovo království. Naším úkolem ale je, aby bylo co nejvíce patrné už nyní a zde.

Ukřižovaný Ježíši (lid): *smiluj se nad námi!*

Závěr

Naši křížovou cestu končíme modlitbou, kterou pronesl papež František při generální audienci 16. března:

Pane, odpusť nám za tuto válku.

Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nad námi hříšníky!

Pane Ježíši, narozený pod kyjevskými bombami, smiluj se nad námi!

Pane Ježíši, který jsi zemřel v náručí své matky v bunkru v Charkově, smiluj se nad námi!

Pane Ježíši, vyslaný ve dvaceti letech na frontu, smiluj se nad námi!

Pane Ježíši, který dosud vidíš ozbrojené ruce ve stínu svého kříže, smiluj se nad námi!

Odpusť nám, Pane,

Odpusť, když se nespokojíme s hřeby, jimiž jsme ti probodli ruku, a nadále se opíjíme krví mrtvých rozervaných zbraněmi.

Odpusť nám, Pane, jestliže se tyto ruce, které jsi stvořil k péči, staly nástroji smrti.
Odpusť nám, Pane, jestli nadále zabíjíme svého bratra,
Odpusť, jestli nadále jako Kain sbíráme kameny ze svého pole, abychom zabili Ábela.
Odpusť nám, Pane, pokud svou únavou nadále ospravedlňujeme krutost, pokud svou bolestí opravňujeme krutost svých činů.
Odpusť nám válku, Pane. Odpusť nám válku, Pane.
Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, snažně tě prosíme! Zadrž Kainovu ruku!
Osviť naše svědomí,
ať se nestane naše vůle,
nenechávej nás napospas našim vlastním činům!
Zastav nás, Pane, zastav nás!
A až zadržíš Kainovu ruku, postarej se i o něj. Je to náš bratr.
Pane, zabrzdí násilí! Zastav nás, Pane!
Amen.